

Udvalgene vedrørende videnskabelig uredelighed

c/o Styrelsen for Forskning og Innovation

Bredgade 40

1260 København K

11. marts 2014

Klage til Udvalgene vedrørende Videnskabelig uredelighed vedrørende tilfælde af uoplyst forvredet fortolkning af egne resultater

Ved nærværende klager jeg over

Bruun JM, Verdich C, Toubro S, Astrup A, Richelsen B, Lihn AS, Pedersen SB

idet jeg gør gældende, at de indklagede i publikationerne omhandlet i vedlagte Table 10 har udvist videnskabelig uredelighed i form af uoplyst forvredet fortolkning af egne resultater. I de nævnte videnskabelige produkter har forfatterne efter min opfattelse tilsidesat de af UVVU opstillede regler om krydsreferencer til tidligere publikationer om beslægtet forskning under brug af samme biologiske materiale (her, blodprøver). Det fremgår af UVVU's afgørelse af 18. december 2013 i sagen om *Bente Klarlund Pedersen* (herefter *Klarlund-afgørelsen*), at denne forsømmelse efter UVVU's opfattelse udgør et eksempel på uoplyst forvredet fortolkning af egne resultater, hvilket i bekendtgørelse nr. 306 af 20. april 2009 om UVVU anføres som et eksempel på videnskabelig uredelighed.

Lovgivningen giver UVVU mulighed for under særlige omstændigheder at rejse en sag af egen drift, men det er ikke sket, uagtet UVVU har kendt Table 10 siden 13. august 2013, eftersom bilaget indgår i *Bente Klarlund Pedersens* høringssvar af denne dato, og uagtet, at der knytter sig en åbenbar samfundsmæssig interesse i, at UVVU respekterer princippet om lighed for loven, således at Klarlund-afgørelsen ikke blot er udtryk for personforfølgelse. Denne efterladenhed nødvendiggør den foreliggende klage.

--ooOoo--

Jeg klager over samtlige forfattere til artiklerne, fordi der i UVVU's Vejledninger 2009 udtales følgende:

Alle forfattere af en artikel har desuden - indenfor mulighedernes og rimelighedens grænser - et medansvar for, at den er baseret på redelig forskning, således at risikoen for svindel minimeres. Påvises der uregelmæssigheder eller uredelighed i forskningen, vil det være vanskeligt for medforfatterne på et sådant arbejde at fralægge sig et medansvar.

Denne passage må lægges til grund, uagtet der intet forklares om mulighedernes og rimelighedens grænser, hvorfor passagen ingen vejledning yder om det redelighedsansvar, der hævdes at påhvile alle forfattere. Den påståede vanskelighed forbundet med at fralægge sig ansvaret kan kun betyde, at medforfatterne ikke i praksis har den store glæde af at kunne påberåbe sig, at et eventuelt ansvar for dem ville falde uden for mulighedernes og rimelighedens grænser. Hvad UVVU nærmere har i tankerne forklares imidlertid ikke. Spørgsmålet opstår, om UVVU mener at have ret til at bestemme, hvad der i så henseende er muligt og rimeligt. I så fald ville det være bedre at afgøre sager om de menige forfatteres ansvar ved at slå med en mønt, idet man derved udelukkede risikoen for hetz og nepotisme og sikrede sig, at halvdelen af sagerne fik det rigtige resultat.

Den foreliggende klage omfatter samtlige forfattere til begge de omhandlede artikler, idet jeg herved lægger vægt på, at artiklerne blev offentliggjort kort tid efter hinanden, og på, at der består et væsentligt personsammenfald i forfatterkollektiverne. Der er derfor ikke grundlag for at se bort fra forskere, der alene optræder som medforfatter på den først udgivne afhandling.

--oo0oo--

Det fremgår af Klarlund-afgørelsen side 49, at den ledende forfatter efter UVVU's opfattelse ifalder et særligt ansvar (i juridisk terminologi et *kvalificeret* ansvar) for redeligheden af en videnskabelig publikation med flere forfattere. Jeg er afskåret fra at fastslå, hvem der er ledende forfatter på de ovenfor omtalte videnskabelige produkter, eftersom jeg kun har forfatterrækkefølgen at holde mig til. I UVVUs Vejledninger 2009 side 33 anføres imidlertid med rette, at der internationalt ikke er enighed om betydningen af forfatterrækkefølgen, og at Vancouver-protokollen ikke har ændret derpå.

Den manglende enighed illustreres af Klarlund-afgørelsen, eftersom det vedrørende den der drøftede artikel 7 fremgår, at man efter UVVU's vurdering kan være ledende forfatter, selvom man hverken er førsteforfatter, sidsteforfatter eller korresponderende forfatter. Denne vurdering er der med sikkerhed ingen enighed om.

Jeg skal tillade mig at opfordre til, at UVVU i forbindelse med den kommende afgørelse i den foreliggende klage redegør for, hvordan man efter UVVU's opfattelse fastslår, hvem der er ledende forfatter, og i den forbindelse præciserer, hvad UVVU påberåber sig til støtte for opfattelsen. Uklarhed om kriterierne, der udpeger den ledende forfatter, er ensbetydende med, at UVVU inden for vide rammer kan udvælge en syndebuk blandt et forfatterkollektiv og lade andre slippe af krogen; en risiko for vilkårlighed, hetz og nepotisme, der forøges af den kendsgerning, at UVVU i uagtsomhedsbedømmelsen roser sig af at anvende en stærkt individualiserende metode.

Jeg går imidlertid ud fra, at UVVU, når UVVU fastslår, hvem det skærpede kontrolansvar påhviler, vil anvende samme kriterier, hvad de end går ud på, som UVVU bragte i anvendelse i Klarlund-afgørelsen.

--oo0oo--

I Klarlund-afgørelsen udvikler UVVU en række synspunkter om det påståede behov for krydsreferencer til beslægtet forskning. Den centrale tanke er, at når forskellige studier behandler beslægtede videnskabelige spørgsmål, kræver videnskabelig redelighed, at der i de senere studier oplyses om eventuel *genbrug* af biopsimaterialet, dvs. oplyses om, at det har været anvendt i de tidligere studier (s. 71). Dette standpunkt er åbenlyst forkert og uden støtte i nogen dansk eller udenlandsk kanonisk redegørelse for videnskabelig redelighed eller for den sags skyld for videnskabelig metode. Mener UVVU noget andet, påhviler det UVVU at pege på eksempler, som indtil videre glimrer ved deres fravær.

Standpunktet begrundes med den betragtning, at

"undersøgelsesenheden i de pågældende studier er forsøgspersonerne og ikke de enkelte dele af et oplyst biopsimateriale fra samme person. Heraf følger nødvendigheden af at oplyse om genanvendelsen af biopsimaterialet" (s. 70).

Det er en strid om ord, hvorvidt undersøgelsesenheden for biomedicinsk forskning mest træffende beskrives som de enkelte dele af et biopsimateriale fra en person eller personen selv. Vigtigere er, at UVVU's opfattelse, at det er personen selv, ikke forpligter til synspunktet, at der skal oplyses om genanvendelsen af biopsimateriale. Der er intet grundlag for at hævde, som UVVU gør i den citerede passage, at denne nødvendighed består, hvis undersøgelsesenheden er forsøgspersonerne, men ikke, hvis den er de enkelte dele af biopsimaterialet. Tankegangen er så absurd, at en nærmere drøftelse hverken er mulig eller nødvendig. Dertil kommer under alle omstændigheder, at konklusionen ikke begrunder, hvorfor

kravet om krydsreferencer er begrænset til *beslægtet* forskning. Sandheden er den stik modsatte, nemlig at betragtningerne, hvis de var holdbare, måtte udstrækkes til al biologisk forskning og *mutatis mutandis* til enhver form for empirisk videnskab.

Betragtningerne fandtes ikke i udkastet til afgørelse, mens de i udkastet fremførte overvejelser om behovet for krydsreferencer udelades af den endelige afgørelse. Jeg opfordrer UVVU til i afgørelsen af den foreliggende klage at underkaste spørgsmålet om krydsreferencer endnu en intellektuel bearbejdelse og herunder overveje, om ikke også de ovenfor drøftede betragtninger fortjener at blive kasseret. De overlever alligevel ikke den kommende domstolsprøvelse.

Afgørende er imidlertid, at det af afgørelsen skal kunne konstateres, at de indklagede og *Bente Klarlund Pedersen* bedømmes efter samme regler. Dette er muligt efter en kassation, eftersom hendes sag oplyses at være genoptaget og følgelig kan genovervejes i lyset af kassationen.

--oo0oo--

I Klarlund-afgørelsen udtaler UVVU først, med citat af den ovenfor citerede passage fra UVVU's 2009-vejledning, at der påhviler alle forfattere et ansvar for det videnskabelige produkts redelighed. Dernæst udtales, at der "på den baggrund" findes at bestå et skærpet ansvar for den ledende forfatter (side 47). Alle videnskabelige artikler inden for nutidens biomedicin har vel et forfatterkollektiv bag sig og har følgelig altid en ledende forfatter. Dette giver anledning til spørgsmålet, hvad den ledende forfatters tilsidesættelse af sit redelighedsansvar betyder for de menige forfatters redelighedsansvar. Spørgsmålet er, om det stadig består. Hvis en af de menige forfattere svindler med sit bidrag bag de andres ryg, er svindleren selvsagt uredelig. Det samme gælder efter UVVU's opfattelse den ledende forfatter. Spørgsmålet står tilbage, om de menige forfatters hæftelse for redeligheden pludselig er forsvundet.

(A) Hvis ansvaret er forsvundet, kan det ikke siges at bestå overhovedet i betragtning af, at der altid er en ledende forfatter, der i kraft af sit skærpede ansvar må tage hæftelsesansvaret på sig. Dette svar er i strid med UVVU's egne vejledninger, jf. citatet ovenfor, og i strid med den ovenfor refererede tankegang, der leder til postulatet om et skærpet ansvar for den ledende forfatter. Man kan ikke begrunde postulatet ved at henvise til, at det fremføres "på baggrund af" en tese om et ansvar for menige forfattere, hvis det skærpede ansvar betyder, at deres ansvar elimineres. Følgende "ræsonnement" er absurd: *A eksisterer; på den baggrund*

kan det konkluderes, at B eksisterer; B's eksistens betyder imidlertid, at A ikke eksisterer.

(B) Hvis de menige forfatteres ansvar stadig består, er det uforståeligt, hvorfor UVVU intet gør for at fastholde dem på det. UVVU har som nævnt adgang til under særlige omstændigheder at rejse en sag af egen drift, men det sker jo ikke. UVVU synes blind for det forhold, at denne overbærenhed over for Klarlunds medforfattere får stempelingen af hende til at virke som en hetz.

Jeg skal tillade mig at opfordre til, at UVVU underkaster sine overvejelser om forholdet mellem det skærpede og det almindelige redelighedsansvar en indgående nybearbejdelse i forbindelse med, at UVVU overvejer, hvordan det eventuelle ansvar for de ledende forfattere til de to artikler omfattet af den foreliggende klage påvirker de menige medforfatteres ansvar.

--oo0oo--

I den forbindelse kunne UVVU med fordel genoverveje sine tanker om grov uagtsomhed. I Klarlund-afgørelsen slutter UVVU på klassisk lægmandsfacon fra alvoren af den uagtsomt hidførte fejl eller skade til uagtsomhedens grovhed. Derved kommer det for en dag, at UVVU i realiteten arbejder med forestillingen om, at den ledende forfatters ansvar er objektivt, dvs. er ansvar uden tilregnelser, hvorved det reduceres til et rent hæftelsesansvar for andres fejl. Dette er imidlertid i strid med UVVU-lovgivningen og afspejler risikoen forbundet med, at UVVU mener at have bemyndigelse til selv at fastlægge redelighedens grænser.

--oo0oo--

Table 10 er ligesom Table 2-9 i min klage af den 7. februar 2014 taget fra *Bente Klarlund Pedersens* høringssvar af 13. august 2013.

Jeg forventer at blive holdt orienteret om alle udviklinger i sagen.

Med venlig hilsen

JENS RAVNKILDE
Dansörgatan 5
21583 Malmø Sverige
jensravnkilde@live.dk

1 bilag benævnt Table 10, i alt 1 side.